

АГУУЛГА

НЭГ. ОРШИЛ	2
ХОЁР. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
ГУРАВ. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	12
ДӨРӨВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	15
ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	17
ЗУРГАА. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	20
ДОЛОО. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	21
НАЙМ. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	22
ЕС. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСЭД ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ.....	23
АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	23
ДҮГНЭЛТ	26
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ	27

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл	3
Хүснэгт 2. Талбайн цэгүүдийн солбилцол	3
Хүснэгт 3.Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрийн технологийн дараалал, үндсэн тоног төхөөрөмжийн жагсаалт	2
Хүснэгт 4.Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрт хэрэглэгддэг химийн бодис, урвалжын жагсаалт	9
Хүснэгт 5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	Error! Bookmark not defined.
Хүснэгт 6. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө ...	Error! Bookmark not defined.

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. “Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн байршлын зураг	4
Зураг 2. “Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн байршлын зураг	4
Зураг 3. Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрийн гадаад байдал	5
Зураг 4. Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрлэлийн технологийн тайлбар	7

НЭГ. ОРШИЛ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

“Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний үндсэн зорилго нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүсэх бүхий л сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд авч үзэн, холбогдох зардлыг бодитоор төлөвлөх, улмаар энэхүү төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжүүлэгч дагаж мөрдсөнөөр байгаль орчин, нийгмийн хамгааллын үүргээ хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

БОМТ-ний тайлан боловсруулах аргачлал:

“Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн 2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайланг боловсруулахдаа байгаль орчин, аялал жуучлалын сайдын 2019 оны 10 дүгээр сарын 29 –ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалын дагуу энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээ, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн 11 дүгээр сарын 01-ны дотор тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийн хамт холбогдох байгууллагад хүргүүлж байх зайлшгүй шаардлагатай болно.

“Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн төслийн БОМТ-нд 2026 онд нийт **31.500.000** төгрөг зарцуулахаар байна.

ХОЁР. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлтүүд		
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр		“Жем интернэшнл” ХХК
2	Регистрийн дугаар		2612046
3	Төслийн нэр		“Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн төсөл
4	Төслийн байршил	Нийслэл/Хот/ Аймаг	Улаанбаатар хот
5		Сум/Дүүрэг	Сонгинохайрхан дүүрэг, 29-р хороо, өөрийн байр.
6	Газар ашиглалтын зориулалт		
7	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/Хот	Улаанбаатар хот
8		Сум/Дүүрэг	Сонгинохайрхан дүүрэг
9		Баг/Хороо	29-р хороо, өөрийн байр
10	Захирлын хаяг	Нэр	Захирал Б. Ойгонгэрэл
11		Гар утас	976-98110999

2.1. Төслийн нэр

“Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн төсөл

2.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч

“Жем интернэшнл” ХХК

2.3. Төслийн байршил

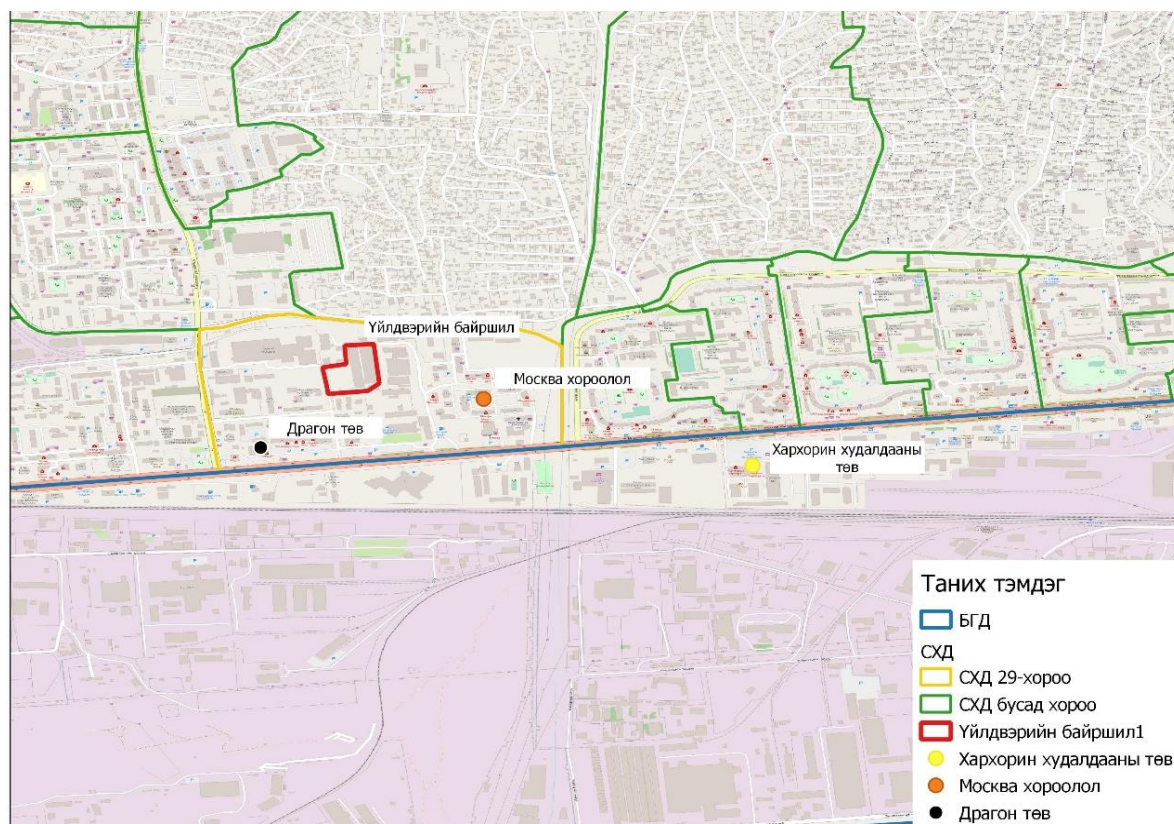
Тус үйлдвэр нь Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 29-р хорооны нутаг дэвсгэрт “Талх Чихэр” ХХК-ийн үйлдвэрийн дэргэд 3450 м² талбай бүхий газарт байрлана.

Хүснэгт 2. Талбайн цэгүүдийн солбилцол

№	Уртраг	Өргөрөг
1	47.914408°	106.823223°
2	47.914442°	106.824388°
3	47.912959°	106.824690°
4	47.912831°	106.823410°

Зураг 1. “Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн байршлын зураг

Зураг 2. “Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр”-ийн байршлын зураг энэ буруу зураг тул авч хаях

Зураг 3. Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрийн гадаад байдал

2.4. Төслийн цар хүрээ

“Жем Интернэшнл” ХХК нь хүнсний Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрлэл, гадаад дотоод худалдааны чиглэлээр 1999 онд байгуулагдсан. ХБНГУ-ын техник технологи бүхий уг үйлдвэр нь цэвэр улаан буудайгаар тансаг, альфа ангилалын хүнсний спирт үйлдвэрлэж, дотоодын үйлдвэрүүдэд түүхий эдээ нийлүүлж эхэлсэн анхны хувийн хэвшлийн Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр юм.

Тус компани нь энэхүү нөөц бололцоондоо түшиглэн 2004 онд “Тэргүүн” архины үйлдвэр, 2007 онд “Жем Драфт” амьд шар айрагны үйлдвэрийг ашиглалтанд оруулан үйлдвэрлэл, худалдааны чиглэлээр нийт 500 гаруй ажилтан ажиллагсадтай үндсэн үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Тус компани 2003 онд Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрийн шингэрүүлсэн нүүрс хүчлийн хий /CO₂/ үйлдвэрлэх “Жем Газ” ХХК, 2004 онд компаний харьяа үйлдвэрүүдийн бэлэн бүтээгдэхүүнийг онцгой эрхтэйгээр борлуулах “Жем Трейд” борлуулалт, маркетингийн компанийг үүсгэн байгуулсан байна.

Түүнчлэн 2008 оноос Өвөрхангай аймгийн Хужирт суманд үйл ажиллагаагаа явуулж байсан Хужирт байгалийн эрдэст усны үйлдвэрт менежмент, технологийн шинэчлэл хийхэд хамтран ажиллаж, Хужирт байгалийн эрдэст усыг зах зээлд амжилттай нэвтрүүлсэн аж. Мөн компаний санаачлага, хамтын хөрөнгө оруулалтаар үндэсний үүрэн холбооны оператор “Жи

Мобайл” ХХК, хиймэл дагуулаар телевизийн сувгуудыг дамжуулах “ДДэш ТВ” ХХК, “PepsiCo International” корпорацийн албан ёсны үйлдвэрлэгч “Жи Эн Бевережис” ХХК, интернэтийн үйлчилгээ үзүүлэгч “Жем Нэт” ХХК зэрэг томоохон компаниудыг үүсгэн байгуулж үйл ажиллагааныхаа цар хүрээгээ улам тэлсээр байна.

2.5. Хүчин чадал, ажиллах хүч, барилга байгууламж

Төслийн хүчин чадал, ажиллах хүчин, барилга байгууламж

“Жем интернэшнэл” ХХК-ийн нүүрсхүчлийн хий үйлдвэрлэх, савлах цех нь нийт 78 м.кв талбайтай, төвлөрсөн халаалт, цэвэр бохир усны шугам сүлжээнд холбогдсон, нүүрсхүчлийн хий шахах 2 иж бүрдэл, дүүргэлтийн 1 иж бүрдэл насос, хий дамжуулах битүүмжлэгдсэн шугам хоолой болон бусад тоног төхөөрөмжтэйгээр ажилладаг байна. Тус үйлдвэр нь 10 ажилтантай болно.

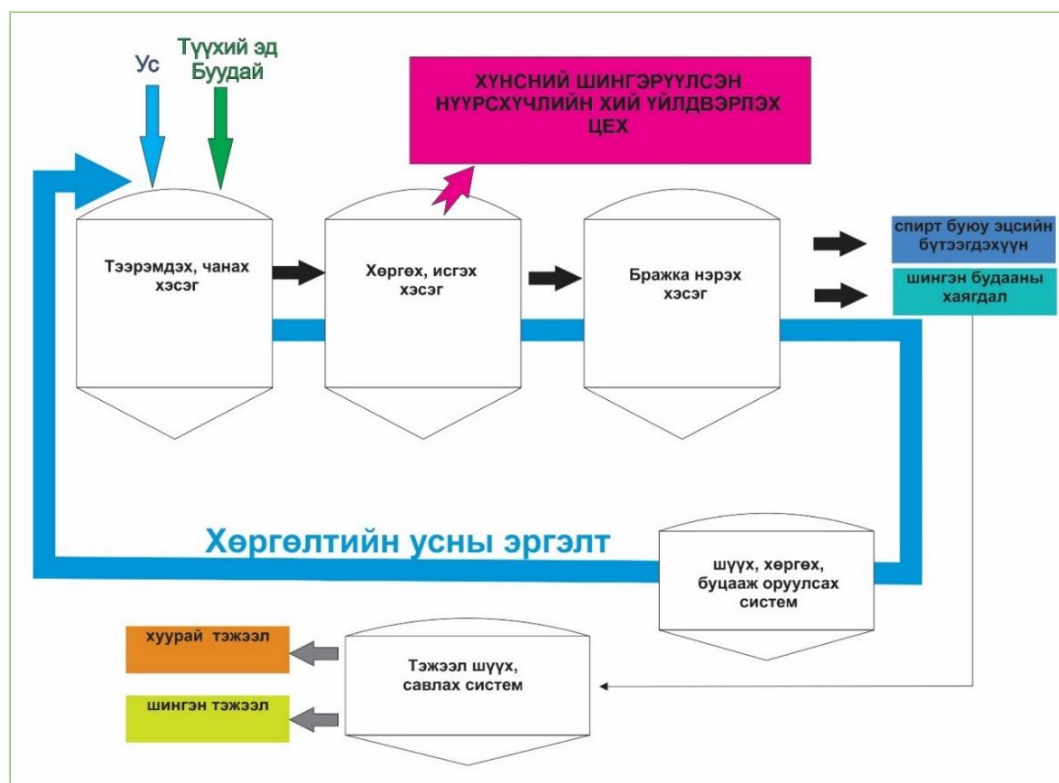
Спиртийн үйлдвэрлэлийн исгэлтийн процессоос ялгарч байгаа нүүрс хүчлийн хийг дахин боловсруулж шингэрүүлсэн, хүнсний нүүрсхүчлийн хий үйлдвэрлэхдээ дараахь технологийн горимд үйл ажиллагаа явагдана. Глюкозыг бичил биетний ферментийн үйлчлэлээр этилийн спирт ба нүүрсхүчлийн хий /CO₂/ болгодог үйл явцыг исэлт гэнэ.

Нүүрсхүчлийн хий буюу CO₂-ын хэрэглээ:

- Ундааны хийжүүлэлт буюу газ
- Ус, Пиво хийжүүлэх
- Гагнуур, тасдагч, хэв хашмал, хөргөлтөнд
- Хүнсний ногоонд бордоо
- Хүлэмжний аж ахуйд нэмэлт агаар болгон ашиглаж байна
- Гал унтраагуур буюу галын хор гэх мэт.

Технологийн гол дамжлага

“Жем газ” ХХК-ийн “Шингэрүүлсэн нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр” нь “Жем интернэшнл” ХХК-ийн спиртийн үйлдвэрийг түшиглэн байгуулагдсан жижиг үйлдвэр юм. “Жем интернэшнл” ХХК-ийн Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрийн технологийн схемийг доорх зурагт үзүүлэв.

Зураг 4. Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрлэлийн технологийн тайлбар

Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрт хальстай болон хальсгүй үр тариаг түүхий эд болгон хэрэглэнэ. Түүхий эдийг хог хаягдлаас цэвэрлэж бэлтгэх дамжлага: Үйлдвэрт хүлээж авсан үр тариаг соронзонт сепараторын тусламжтай тоос, шороо, элс, чулуу болон том хольц /сүрэл, таар, даавууны тасархай, төмөр утас, хадаас г.м/ хольцноос цэвэрлэнэ. Цэвэрлэсэн үр тариаг хуурай ба нойтон аргаар тээрэмдэнэ. Нойтон тээрэмдэлтийн үед үр тариаг устай хольж тээрэмдэх ба энэ арга нь тоос үүсгэдэггүй сайн талтай боловч эрчим хүч их зарцуулдаг байна.

Чанамал бэлтгэх дамжлагад тасралтгүй аргаар бэлтгэнэ. Түүхий эд болох үр тарианы найрлага дахь цардуулыг чихэржүүлэлтэд бэлтгэж уусмал байдалтай болгон хувиргах нь спирт үйлдвэрлэлийн чухал дамжлагын нэг юм. Түүхий эдийг үечилсэн, хагас үечилсэн дасралтгүй аргаар чанана.

Хийн үйлдвэрлэлд тавих техникийн шаардлага:

Шингэрүүлсэн нүүрсхүчлийн хий хоргүй, дэлбэрэх аюулгүй /зөвшөөрсөн тунгийн нөхцөлд/ байна. Ажиллах орчны агаарт 0.5%-аас дээшгүй бага хэмжээний эзлэхүүнтэй нүүрсхүчлийн хийн байж болно. Ажиллах орчны агаарт эзлэхүүний 5%-аас их нүүрс хүчлийн хий агуулагдаж байвал хүний эрүүл мэндэд хортой гэж үзнэ. Нүүрс хүчлийн хий агаараас 1.5 дахин хүнд учраас агааржуулалт муутай байрны шал болон байрны бусад хэсэгт түүнийг үйлдвэрлэх, хадгалах, тээвэрлэх төхөөрөмж, сав суулганы доторхи эзлэхүүнд хуралдаж агаар дахь хүчил төрөгчийн хэмжээг багасган хүчилтөрөгч дутагдах, бөгчимдөх аюулд хүргэнэ. Шингэн нүүрс хүчлийн хий агаарын даралтад хий, цас болон хувирч -79 хэмд арьс хөлдөөн нүдний салст бүрхэвчийг үрэвсүүлж болзошгүй. Нүүрс хүчлийн хийнээс дээж авахдаа нүдний хамгаалалтын шил, бээлийтэй гүйцэтгэнэ. Тоног төхөөрөмжийн доторхи нүүрс хүчлийн хийн хэмжээ 0.5 эзлэхүүнээс дээш байвал хорт хийн хамгаалагчгүй ажиллана. “Жем интернэшнл” ХХК өөрийн үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн Монгол улсын стандартын шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд хяналт тавих зорилгоор өөрийн гэсэн химийн лаборатортой байж.

Даралтат савыг байрлуулах ажиллах журам

- Даралтат савыг хүмүүс олноор цуглардаггүй ил задгай талбайд буюу зориулалтын тусгай барилгад байрлуулна.
- Даралтат савыг дараахь байдлаар байрлуулахыг зөвшөөрнө. - үйлдвэрлэлийн барилгаас үндсэн ханаар тусгаарлагдсан байранд. - салбарын аюулгүй ажиллагааны дүрмээр зөвшөөрөгдсөн үйлдвэрлэлийн барилга дотор. - даралтат савны ханыг хөрсний зэврэлт болон хэрмэл гүйдлийн зэврэлтээс хамгаалж, түүний хаалт арматурт хүрч үйлчлэх нөхцлийг хангасан тохиолдолд хөрсний гүнд УМХБ-д бүртгэгддэг даралтат савыг орон сууц, нийтийн болон ахуйн үйлчилгээний барилга дотор, эсвэл тэдгээртэй нийлүүлж барьсан байранд байрлуулахыг зөвшөөрөхгүй.
- Даралтат савыг эргэж хөмрөх боломжгүйгээр байрлуулбал зохино.
- Даралтат савыг түүний гадна, дотно талаас нь үзлэг, засвар, цэвэрлэгээ хийх боломжтойгоор байрлуулна. Даралтат саванд түүнийг үйлчилж ажиллуулах нөхцлийг хангасан шат, тавцан хийж өгнө. Даралтат саванд үзлэг, засвар хийхэд таг нээлхий, бусад хэрэгсэл хэрэглэж болно. Дээр заасан тоног хэрэгсэл нь даралтат савны бат бэх, тогтвортой байдлыг алдагдуулах ёсгүй бөгөөд тэдгээрийг энэ дүрмийн шаардлагад нийцүүлэн зураг төслийн дагуу даралтат саванд гагнасан байна. Шат, тавцангийн материал, хийц бүтээц нь мөрдөгдөж байгаа НББ-ийн шаардлагад нийцэж байх ёстой.

2.8. Төслийн дэд бүтэц

Усан хангамж:

Тус байгууллага нь цэвэр ба бохир усыг Ус сувгийн удирдах газартай байгуулсан гэрээний дагуу авч ашигладаг байна.

Цахилгаан хангамж:

Тус байгууллага нь цахилгаан хангамжаа “Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ” ТӨХК- тай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр хотын цахилгаан түгээх сүлжээний нэгдсэн системээс хангадаг.

Дулаан хангамж :

Тус үйлдвэр нь цахилгаан бойлороор дулаан хангамжаа шийдвэрлэсэн.

2.9.Төслийн түүхий эд

“Жем интернэшнл” ХХК-ийн Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр нь тус компанийн Спитрийн үйлдвэрийн бражка исгэлтийн явцад ялгарах нүүрсхүчлийн хийг үндсэн түүхий эд болгон хэрэглэнэ.

2.10. Химийн бодисын хэрэглээ

Тус үйлдвэрт лабораторийн шинжилгээ, болон шугам хоолойн ариутгал цэвэрлэгээний зориулалтаар дараах химийн бодис, урвалжуудыг ашиглана.

Хүснэгт 4.Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэрт хэрэглэгддэг химийн бодис, урвалжын жагсаалт

Д/д	Бодисын нэр	Том	Худалдаж авах ААН
лабораторийн шинжилгээ			
1	Аммиакын буфер		Цэцүүх
2	Трилон-Б /фик/	C10H14N2O8Na2	
3	Эриохром хар	C20H12O7N3SNa	
4	Натрийн шүлт /фик/	NaOH	
5	Натрийн шүлт /талст/	NaOH	
6	Магнийн сульфат	MgSO4*7H2O	
7	Мөнгөний нитрат	AgNO3	
8	Натрийн хлорид	NaCl	
9	Калийн хромат	K2CrO4	
10	Калийн хлорид	KCl	
11	Давсны хүчил	HCl	
12	Хүхрийн хүчил	H2SO4	
13	Сульфат цинк	ZnSO4	
14	Шар цусан давс	K4{Fe(CN)6*3H2O	
15	Калийн перманганат	KmnO4	
16	Бромтимолын хөх	C27H28O5BrS	
17	Иод	I2	
18	Иодот кали	KJ	
19	Фенолфталеин	C20H14O4	
20	Аналин	C6H5NH2	
21	Натрийн оксалат	Na2C2O4	
22	Калийн бихромат	K2Cr2O7	

23	Натрийн карбонат	Na2CO3	
24	Кальцийн хлорид	CaCl2	
25	Сахароз	C12H22O11	
26	Метил улаан	C15H15O2N	
27	Мурексид	C8H8N6O6*H2O	
шугам хоолойн ариутгал цэвэрлэгээ			
1	Каустик сод		Адхими
2	Лимоны хүчил		
3	Ster bac		
4	Miqro quat		
5	AC360		

2.11. Хог хаягдал

Төсөл хэрэгжих явцад гарах хог хаягдлыг гарал үүслээр нь:

- Үйл ажиллагааны явцад үүсэх хог хаягдал
- Ажилчдын ахуйн хэрэглээний явцад гарах хог хаягдал

Хэлбэрээр нь:

- Хатуу хог хаягдал
- Шингэн хог хаягдал
- Хийн хаягдал гэж тус тус ангилж болохоор байна.

Төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд үүсэх хог хаягдлыг хог хаягдлын нэгдсэн цэгт төвлөрүүлэн, ангилан ялгалт хийж “Сонгинохайрхан дүүргийн тохижилт” ОНӨААТҮГ-тэй гэрээ хийн ачуулах замаар шийдвэрлэнэ. Сонгинохайрхан дүүргийн тээвэрлэлт үйлчилгээний төвтэй 2022 оны 1-р сарын 12-ны өдөр 441/29 дугаар бүхий гэрээ байгуулав.

Хатуу хог хаягдал:

Тус үйлдвэр болон ажилчдын ахуйн хэрэглээнээс цаас, цаасан хайрцаг, хоолны үлдэгдэл, ундааны сав зэрэг ахуйн хатуу хог хаягдал гарна. Тус компанид нийт 5 хүн ажилладаг бөгөөд нэг хүн өдөрт 0.5 кг хатуу хог хаягдал гаргана гэж үзвэл, тооцоогоор үйлдвэрийн нийт ажилчдаас өдөрт 2.5 кг, сард ойролцоогоор 150 кг, жилд 1500 кг хатуу хог хаягдал гарахаар байна.

Үүнд:

- Хүнсний зүйлсийн сав, баглаа боодол
- Бие засах газрын хаягдал
- Пиво, ундааны лааз, шил, полиэтилен, хийжүүлсэн ундааны болон холимог хуванцар сав
- Полиэтилен уут, баглаа боодол
- Хоолны үлдэгдэл
- Бусад

Шингэн хаягдал:

Ахуйн хэрэглээнээс гарсан хатуу хог хаягдлыг хашааны баруун урд хэсэгт байрлах хатуу хучилт хийсэн хогийн цэгт төмөр хогийн саванд түр хадгалан Сонгинохайрхан дүүргийн ТҮК-тэй байгуулсан гэрээний дагуу сард дунджаар 1 удаа тээвэрлэн хотын нэгдсэн цэгт хаядаг. Ахуйн

хэрэгцээнээс гарсан бохир усыг төв цэвэрлэх байгууламжийн шугам хоолойд нийлүүлнэ. Тус компани нь УСУГ-тай цэвэр усаар хангах, бохир ус татан зайлуулах гэрээг жил бүр хийдэг байна.

Үйлдвэрлэлийн технологийн дамжлагад болон ахуйн хэрэглээнд жилд 1500 тонн ус ашиглагддаг. Энэ усны ихэнх нь хийг цэвэршүүлэхэд хэрэглэгдээд бохирын шугамд хаягддаг. Үлдсэн 1 орчим хувь нь ахуйн хэрэглээнд зарцуулагддаг.

Хийн хаягдал

Манай компани, БОХЗТЛабораторийн техникчтэй хамтран үйлдвэрийн байрны дотоод болон гадаад орчны агаарын чанар, бохирдуулагч бодисын агууламжийг 20 минутын дунджаар тодорхойлсон болно.

Шинжилгээний дүнгээс харахад үйлдвэрийн гадаад орчны агаарын чанарын хэмжилтийг хими, микробиологийн лабораторийн агааржуулалтын хоолойн гадна хэсгээс авсан ба үр дүнг “Агаарын чанарын стандарт - MNS4585:2016”-тай харьцуулахад бохирдуулагч бодис NO_2 , SO_2 хийн агууламж ЗДХ-ний хязгаарт, харин нийт тоосны агууламж ЗДХ-ээс 0.5 дахин хэтэрсэн үзүүлэлттэй гарсан. Харин үйлдвэрийн байрны дотоод орчны агаарын чанарын хэмжилтээр NO_2 , SO_2 хий, нийт тоосны агууламж ЗДХ-ний хязгаарт буюу МУ-ын стандарт “ХААЭА, Ажлын байрны орчин - MNS4990:2015” шаардлагыг хангаж байна.

ГУРАВ. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

3.1. Газрын гадарга, байр зүй

Улаанбаатар хот, түүний орчмын нутаг дэвсгэр нь Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Хэнтийн уулархаг мужийн баруун урд үзүүрт Туул голын хөндийн 2.5-4 км хүртэл өргөсч тохойрсон татам болон дэнжийн хэсэгт байрладаг. Газарзүйн байршлын хувьд ойт хээрийн бүсэд багтдаг бөгөөд 1950-2268 м үнэмлэхүй өндөртэй Богдхан, Сонгинохайрхан, Чингэлтэй, Баянзүрх зэрэг өндөр уулсаар хүрээлэгдэнэ. Хотын өмнөд талаар Богд уулын бэсрэг уулс сүндэрлэж, ойт хээр, хээрийн бүсийг зааглана. Дэлхийн усны хагалбар, Сибирийн тайгын өмнөд хил, үргэлжлэн тархсан цэвдгийн өмнөд хил бүхий Богд уулын ноён оргил Цэцээ гүн 2256 м үнэмлэхүй өндөр аж. Уулын орой нь эртний тэгшрэлийн гадарга болох ширээ хэлбэрийн тэгш тавцан үүсгэнэ. Уулын ар хажуу нь зэрэгцээ байдалтай олон жижиг ам, хөндийгээр хэрчигдэж бартаа бүхий эгц хажуутай 600-900 м харьцахөндөртэй бол өмнөд хажуу нь нэлээд мөлгөржсөн хад чулуун илэрцтэй урт богино хөндийгээр хэрчигдэнэ. Хотын баруун хойд хэсэгт Толгойт (1832 м), Чингэлтэй (1801 м), тэдгээрийн салбар бэсрэг уулсхүрээлэн оршино. Эдгээр уулс нь харьцангуй мөлгөр оройтой бөгөөд өвөр хажуу нь аажим намссаар Мааньт, Тасганы овоо, Нарангийн толгодорхог гадаргууд шилжиж үнэмлэхүй өндөр нь багасаж улмаар Туул голын хөндийн хэсэгт тулж очдог.

3.2. Уур амьсгалын онцлог

Улаанбаатар хотын уур амьсгал нь манай орны уур амьсгалын эх газарлаг шинж чанарыг бүрэн илэрхийлэх эрс тэс шинжтэй. Сэрүүн бүсийн эх газрын уур амьсгалын эрс тэс эх газарлаг шинж чанарыг илэрхийлсэн тодорхой ялгарсан жилийн дөрвөн улиралтай. Өвөл нь хүйтэн, үнэмлэхүй бага температур нь -49°C хүрдэг, үнэмлэхүй их температур нь 38.6°C , үнэмлэхүй их бага температурын агууриг нь 87.6°C байна.

Жилийн дундаж температур нь -3°C , хамгийн хүйтэн 1-р сарын температур нь -26°C байх бөгөөд -30°C -аас бууж хүйтрэх өдрийн тоо жилд 40 орчим байна. Улаанбаатарт хүйтрэлтгүй үргэлжлэх хугацаа 5-р сарын 29-ны орчмоос 9-р сарын 2 орчим хүртэл буюу 90 хоног байна. Энэ хугацаанд агаарын температур 0°C -аас доош буухгүй. Жилийн хамгийн дулаан сар нь 7-р сар бөгөөд дундаж температур нь 17°C , хамгийн халуун болсон нь 38°C хүрсэн. Зундаа 30°C -аас давж халуун болох өдрийн тоо 10 орчим, ган болох магадлал 30 орчим хувь байдаг.

3.3. Усан орчин

Энэхүү үйлдвэрийн талбай нь Туул голын сав газарт Сэлбэ голын хөндийн адаг хэсэгт байрлаж байна. Төслийн талбайн орчны уулсын салбар ам хөндийнүүдээр урсах гол горхины ус нь ихэнхтохиолдолд адаг орчимдоо сэвсгэр хурдас доогуур шурган ордог боловч хур бороо элбэг үед альэсвэл аадар борооны үед түр зуур ил урсан Туул голд цутгадаг.

3.4. Хөрс

Хөрсний газарзүйн мужлалтаар Сонгинохайрхан дүүрэг нь хөрс-био уур амьсгалын Хангайн их мужийн Хэнтийн өмнөх тойрогт багтах бөгөөд хөрсний өндрийн бүсшилийн субгумид хэвшинж бүхий Хэнтий орчмын 52, 43-р тойргуудад хамаарагдана. Сонгинохайрхан дүүрэг нь хөрсний бохирдол ихтэй дүүрэг. Тус дүүргийн бохирдолд хүчтэй нөлөөлж буй объектууд нь: 4-р цахилгаан станц, гэр хороолол, авто машин, арьс шир боловсруулах үйлдвэр, тэдгээрээс үүссэн гэгдэх хур хогийн цэгийн олон объектууд багтах бөгөөд олон хүчин зүйлсийг нэрлэж болно. Энэхүү үйлдвэр нь өөрийн эзэмшлийн газартаа үйлажиллагаа явуулна. Говийн онцлог уур амьсгал, байгалийн нөхцөл, гадаргын хэлбэрээс шалтгаалан тус талбайд дараах хэдэн төрлийн хөрсний хэв шинжүүд тод ялгаран тархжээ.

3.5. Ургамал

Төсөл хэрэгжих нутаг нь ургамалжилтын хувьд газар зүйн мужлалаар Хэнтийн нурууны захын уулсыг хамарсан Монгол-Дагуурын уулархаг бүсэд (В.И.Грубовынхоор) багтана.

Үйлдвэр байрших газар, түүний ойр орчмын талбайд тархсан голын хөндий, нам хотосын аллювийн нугын ба нугын хээржсэн хөрстэй нуга, уулсын хоорондох хөндийн гүндээ цэвдэгтэй хар шороон ба хар хүрэн хөрстэй уулын нугын бэлчээрт гол төлөв үетэн-шарилж-алаг өвст /Н-III-2-2/, дэрс-алаг өвст /Н-III-3-4/, хялгана-хиаг-алаг өвст /УХ-III-1-2/ төрлүүд зонхилон тааралдахаас гадна зогдор улалж оролцсон жижиг дэгнүүлт үетэн-алаг өвст бэлчээр, харгана, бүйлэс оролцсон чулуурхаг хялгана шарилж-гангатай бүлгэмдэл энд тэнд тархана. Үйлдвэрийн талбай нь хатуу хучилттай болсон тул байгалийн ургамлыг устгасан.

3.6. Амьтан

Улаанбаатар хот орчмын газар нутаг нь Монгол орны хөхтөн амьтдын газарзүйн мужлал (Банников, 1954)–аар Хойт доод муж, тайгын провинци, Хэнтийн тойрогт багтана. Нийслэлийн ногоон бүсийн хөхтөн амьтдын төлөв байдлын судалгаанд нийт 93.6 мянган га талбай бүхий Гачуурт, Шар хоолой, Хуандай, Дээндийн амууд, Санзайн ам зэрэг ой бүхий томоохон ам хөндий хамрагджээ. Улаанбаатар хот орчмын ой, ойт хээрийн бүс нь Хэнтийн тайгын баруун өмнө захын салбар уулст хамаардаг. Энэ бүс нутаг нь тайга болон ойн бүсийн олон зүйлийн хөхтөн амьтдын тархацын баруун өмнөд хил болдог онцлогтой. Улаанбаатар хот орчмын ой, ойт хээрийн бүсэд нийт 6 багт багтах 51 зүйлийн хөхтөн амьтныг судлаачид бүртгээд байсан боловч сүүлийн үед эдгээрийн зарим зүйл нь хотжилт, суурьшлын нөлөөгөөр дайжин алга болжээ.

3.7. Нийгэм эдийн засаг

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогоор Монгол улсад нийт 897427 өрхийн 3296866 хүн ам, нийслэл Улаанбаатар хотод нийт 411420 өрхийн 1539810 хүн ам, Сонгинохайрхан дүүрэгт нийт 93521 өрхийн 341821 хүн ам тоологдсон байна. Сонгинохайрхан

дүүргийн хүн амын тоо 2010-2020 оны хооронд жилд дундажаар 2.7 хувиар өссөн байна. Жилийн дундаж өсөлт өмнөх тооллогоос 4.0 пунктээр буурсан байна. Сонгинохайрхан дүүрэг нь 1992 онд байгуулагдсан бөгөөд 2000 онд анх удаа хүн ам, орон сууцны тооллого явуулснаар дүүргийн хүн ам 154276 болсон байна. 2010 оны хүн ам, орон сууцны тооллогоор 257556 болж 103280(66.9%) хүн амаар, 2020 онд өмнөх тооллогоос 70024(27.2%) хүн амаар тус тус нэмэгдсэн байна. Сүүлийн 10 жилд нийслэл хотын дэд бүтэц, сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмжгүй байдал, агаарын бохирдол зэргээс шалтгаалан хүн амын шилжилт хөдөлгөөний хязгаарлалт хийсэнтэй холбоотойгоор хүн амын өсөлт харьцангуй багассан байна.

ДӨРӨВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл:

Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр төсөл нь Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 29-р хорооны нутаг дэвсгэрт, үйлдвэрлэлийн бүсэд оршино. Тус үйлдвэрээс агаар орчин, түүний чанарт шууд сөргөөр нөлөөлж бохирдол гаргаж байгаа технологийн үе шат болон ямар нэгэн хүчин зүйл байхгүй байна.

Төслийн бүрэлдэхүүн хэсгээс агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлж байгаа гол зүйл нь төслийн үйл ажиллагаанд хэрэглэж буй түгээлтийн автомашинууд юм. “Жем интернэшнл” ХХК нь үйл ажиллагаандаа 2 машин, техник ашиглаж байна (үйлчилгээний машин).

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл:

Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр нь Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 29 дүгээр хорооны нутаг дэвсгэрийн үйлдвэрлэлийн бүсэд оршино. Тус байгууллага нь үйлдвэрийн талбайдаа тохижилт болон ногоон байгууламж бий болгох ажлыг маш сайн хийсэн байна. Үйлдвэрийн орчинд байгалийн ургамлан бүрхэвч болон байгалийн хөрсөн бүрхэвч байхгүй болно. “Жем интернэшнл” ХХК-ийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас хөрсний элэгдэл, бохирдолд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл үндсэндээ байхгүй юм.

Үйлдвэрлэлээс гарч буй хогийг тогтмол хугацаанд зориулалтын машинаар зөөж зайлуулаагүйн улмаас хог хаягдал овоорон, замбараагүй байдалтай болох нь хүрээлэн буй орчныг бохирдуулах үндсэн эх үүсвэр болох юм. Өөрөөр хэлбэл тухайн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл нь хог хаягдал юм.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл:

Тус төслийн буюу үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас тухайн орчинд бий болгосон ногоон байгууламжууд болон Улаанбаатар хотын ногоон байгууламжуудад сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй болно.

“Жем интернэшнл” ХХК-ийн үйлдвэрийн хашааны гадна талбай буюу эргэн тойрон, ойр орчин удаан хугацаанд хүний үйл ажиллагаанд тогтвортой ашиглагдаж, бүхэлдээ хүн ам, техникийн хүчин зүйлийн нөлөөнд бүрэн өртсөн ба үндсэн ургамлын бүлгэмдэл алдагдсан, шарилж, хөл газрын ургамал ихээр ургасан байдалтай байна. Харин үйлдвэрийн хашаан доторх талбайнууд хатуу хучилттай ба тус талбайнуудын эргэн тойронд ногоон байгууламж байгуулсан байна.

Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл:

“Жем интернэшнл” ХХК-ийн үйлдвэр орших нутаг дэвсгэрт ямар нэгэн гадаргын ус байхгүй учир төслийн зүгээс гадаргын усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл байхгүй юм.

Тус төслийн үйл ажиллагаанаас газрын доорх усанд дараахь сөрөг нөлөөллийг үзүүлнэ. Үүнд:

- Туул голын сав газрын гүний усны нөөц баялаг буюу Улаанбаатар хотын ус хангамжийн эх үүсвэрээс жилд дундажаар 1500 м³ ус авч ашиглана.
- Махкомбинатын эх үүсвэрийн газрын доорх цэнгэг усны нөөцийг ашиглана. Тус эх үүсвэрийн газрын доорх усны нөөцийн хомсдолд тодорхой хэмжээгээр сөрөг нөлөөлнө;

➤ “Жем интернэшнл” ХХК-ийн үйлдвэр нь жилд 360 хоног ажиллана. Үйлдвэрийн эх үүсвэрийн шугамаас өдөрт дундажаар 1500 м³ ус татан авч хэрэглэдэг байна.

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх зардал, мян.төг	Хамрах хүрээ, Хариуцах эзэн	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаарын чанар					
Авто машины хөдөлгөөн ихэссэнээс агаар, агаар дахь тоосны хэмжээ, CO, SO2, NO2 ихсэх, үйлчлүүлэгч, байгууллагын үйлчилгээний автомашины шатах тослох материалын ууршилт, утаа, тортог, хорт хий агаарт дэгдэж агаар орчинг бохирдуулах	Авто машины яндангаас гарах утааны бохирдуулагч зөвшөөрсөн норм хэмжээнээс хэтэрсэн тохиолдолд зориулалтын шүүлтүүр тавих, солих,	200.0*10=2.000.0	Үйлдвэрийн орчинд, ХАБЭА инженер	2026 4-р сард	Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5480:2014 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016
Хөрс болон ургамлан бүрхэвч					
Машин техникийн нөлөөгөөр буюу түгээлтийн үед тос тослох материал асгах, хог хаягдлыг ил задгай хаях, хурд хэтрүүлж тоосжилт үүсгэх зэргээр ургамал талхлагдах, хөрсийг элэгдэл эвдрэлд оруулах	Цөлжилтөөс урьдчилан сэргийлэх буюу хөрсөн бүрхэвч эвдрэхээс сэргийлж, сургалт сурталчилгаа хийх	Тахимын сургалт – 200.0	ХАБЭА инженер	2026 6-р сард	Газрын тухай хуулийн 50 –р зүйл 50.1.1 дэх заалт. “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хууль: Зүйл 25-2;
Үерийн усаар үйлдвэрийн талбай угаагдаж үйлдвэрийн хог хаягдал, шатах тослох материалаар хөрсөн бүрхэвч бохирдох аюул байгаа тул суваг шуудуу татах	Далан, хамгаалалт, ус зайлуулах суваг зэргийг иж бүрэн хийх шаардлагатай. Ингэснээр гадаргын ус хөрсөн бүрхэвч бохирдохоос урьдчилан сэргийлнэ.	-ҮА зардалд	Байгууллагын удирдлага ХАБЭА инженер	2026 10-р сард	Монгол улсын барилгын норм ба дүрэм
Гадаргын болон гүний ус					

*“Жем интернэшнл” ХХК-ийн “Нүүрсхүчлийн хийн үйлдвэр төсөл”-ийн
Байгаль орчны тенезментийн төлөвлөгөө.*

2026 он

Бохир ус дамжуулах шугам хоолойн найдвартай ажиллагааг шалгаж, газрын доорх болон гадаргын усанд нөлөөлөхөөс сэргийлэх	Засвар үйлчилгээ, үзлэгийг тогтмол хийх	- ҮА зардалд	Ерөнхий инженер, Үйлдвэрийн дарга	2026 1-р сараас эхлэн сар бүр	“Усны тухай” хуулийн 33-р зүйл 33.1.14 ”Газар доорх усыг бохирдлоос хамгаалах” MNS 3342:1982.
Тоолуурын заалтын дагуу ус ашигласаны төлбөрийг тогтмол төлж байх	Цэвэр усны ашиглалт багасна. Зөв зохистой ашиглана.	- ҮА зардалд	Байгууллагын удирдлага	2026 1-р сараас эхлэн сар бүр	“Усны тухай” хуулийн 33-р зүйл 33.1.14
Ажлын байрны аюулгүй байдал, эрүүл ахуй					
Үйлдвэрийн дотоод орчны чийглэг, дуу чимээ, тоос, этилийн спирт, нүүрстөрөгчийн дутуу исэл, цэвэрлэгээний химийн бодис зэргээс ажилчид хордох	Агааржуулалтын системийг сайжруулах, хамгаалах хувцас хэрэгслийг нормын дагуу олгох	- ҮА зардалд	Байгууллагын удирдлага ХАБЭА инженер	2026 1-р сараас эхлэн сар бүр	ХАБЭА тухай хууль
Болзошгүй осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулах, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрмийг мөрдөж байгаа эсэхэд хяналт тавих	- ҮА зардалд	ХАБЭА инженер	2026 онд	ХАБЭА тухай хууль
Нийт: 2.200.0					

ЗУРГАА. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БОМТ-ний биелэлтийн жил бүрийн тайланг тухайн оны 11-р сарын 1-ний дотор Нийслэлийн Байгаль орчны газарт хүргүүлэн, хорооны оршин суугчдад танилцуулж, хэлэлцүүлэх ажлыг зохион байгуулах шаардлагатай.

Үйл ажиллагаандаа технологийн сахилга батыг чанд баримталж, аваар осолгүй ажиллах талаар байнга анхаарал тавихыг үйлдвэрийн дарга болон технологийн мэргэжилтэнгүүд хариуцан ажиллана. Доорх ажлуудыг компанийн захирал тушаал гаргаж баталгаажуулна.

Хүснэгт 5. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Хийгдэх ажил	Урьдчилан тооцсон төсөв, хуваарь, мян.төг	Холбогдох хууль, дүрэм, журам, стандарт
1	Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох дүүргийн байгаль орчны мэргэжилтэн, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	2.000.0	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31.1.6 БОНБУ тухай хууль
2	Байгаль орчны аудит хийлгэх, өргөтгөл хийсэн тохиолдолд үнэлгээний тайланд тодотгол хийлгэх	6.000.0	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль
3	Туул голын сав дагуу их цэвэрлэгээ зохион байгуулах, оролцсон иргэдийг урамшуулах, цуглуулсан хогийг худалдан авах, анхааруулах тэмдэглэгээ байршуулах	7.000.0	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10 дугаар зүйл

4	Халдваргүйжүүлэлт, шавж устгал, мэргэч устгал хийлгэх	3.000.0	Хувийн мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх MNS5161;2002
5	Байгаль орчин аялал жуулчлалын яаманд дараагийн жилийн БОМТөлөвлөгөөг хянуулах, хэлэлцүүлэх, батлуулах	12 сарын 1- ний дотор	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам
6	Нийслэлийн байгаль орчны газарт БОМТ, биелэлтийн тайланг танилцуулж, дүгнүүлэх	11 сарын 1- ний дотор	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам
7	Ус, цахилгааны хэмнэлт хийх, хяналтыг сайжруулах, шинэ санаа болон дадлыг хэвшүүлэх зорилгоор сарын аян зохион байгуулах	2.000.0	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль
8	Нэг тэрбум мод тарих төсөлд хувь нэмэр оруулж төв компанийн хашаанд мод тарих	4.000.0	Нийслэлийн байгаль орчны газрын зөвлөмжийн хүрээнд
	Нийт	24.000.0	

ДОЛОО. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл ба археологийн олдвортой газар байхгүй. Төслийн хэрэгжилтийн явцад ямарваа нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл олдох үед холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу засаг захиргааны байгууллага болон холбогдох байгууллага болох ШУА-ийн Түүхийн хүрээлэнд даруй мэдэгдэж төслийн үйл ажиллагааг түр хугацаагаар зогсооно.

НАЙМ. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хог хаяглын ангилал, Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Хог хаягдлын талаар хийгдэх ажлууд	Хамрах хүрээ, Хариуцах эзэн	Зарцуулагдах зардал мян.төг	Дагаж мөрдөх журам, арга аргачлал	Хугацаа
Хуванцар сав, цаасан хаягдал	Хаягдал хогийг дахин ашиглах	ХАБЭА ажилтан	-	Хог хаягдлын тухай хууль	Ажилчидад хүнсний сав хайрцагийг өгөх
Дахин ашиглах боломжтой хатуу хог хаягдал нийт ойролцоогоор мөн 3 тн/жилд гарна	Гадаах хог хаягдлын савыг бүрэн тусгаарлах		2.000.0		Хаягдал цаас байгууллагад нийлүүлэх, утас: 96685858
Хүний эрүүл мэндэд нөлөөлнө. Үүнд: Сүрьеэ, гэдэсний халдварт өвчин, боом, татран зэрэг өвчин тархах нөхцөл бүрдэнэ.	Хатуу хог хаягдлыг ангилан 2 догч түүхий эд авах газарт хүргэх. Жишээ нь аккумулятор, хуруу зай, машины дугуй, хуванцар сав	ХАБЭА ажилтан	-	Хог хаягдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга	Гэрээ байгуулсан байх. Үүнд: Авто машины дугуйг резинэн хавтан үйлдвэрлэдэг компанид өгөх. www.mongolrubber.mn

**ЕС. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСЭД ОРШИН
СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ**

БОМТ-г хэлэлцүүлэх оролцогч талууд	Тайлагнах хэлэлцүүлэх хэлбэр	Агуулга	Хугацаа	Хэлэлцүүл- гээр санал авах чиглэл	Зохион байгуула х газар
Хорооны иргэд	Хорооны иргэдийн төлөөлөлийг үйлдвэрийн талбайд хүлээн авах	Төслийн үйл ажиллагаа болон байгаль орчныг хамгаалах, сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хийгдэж буй ажил	Жилд 1 удаа	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар санал авах, шинэлэг санал, санаачлага	Компа- нийн байранд

АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ) “Жем Интернэшнл” ХХК-ийн СХД-н 29-р хорооны нутагт хэрэгжих “Спиртийн үйлдвэр” төсөл нь байгаль орчин, хүний амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж байгаа, үзүүлж буй нөлөөлөл нь зөвшөөрөгдөх хязгаарт байгаа эсэхийг хянах үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, хэмжих, шинжлэх арга, стандарт, хяналт хийх байршил, давтамж зэргийг бүхэлд нь тусгасан юм. ОХШХ нь БОМТ-тэйгээ нягт уялдсан бөгөөд байгаль орчныг хамгаалахаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний үр дүнг илэрхийлж, уг авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ үр ашигтай байгаа эсэхэд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тусгалаа. Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөлөх байдлын үнэлгээний тухай, Монгол Улсын хуулиудын дагуу батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг явуулна. Тухайн жилд хийсэн хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг жил бүрийн 11 дугаар сарын 01-ний дотор холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллага /Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам /-д хүргүүлэн хянуулж, дараа оныхоо төлөвлөгөөг батлуулж ажиллана. Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэх, батлагдсан арга, аргачлалаар дээжлэлт, хэмжилт хийх, холбогдох нарийвчлал, тохиргоог хангасан багаж тоног төхөөрөмжөөр шинжилгээг хийлгэх, үр дүнг шаардагдах нэгжийн системээр гаргах зэрэг бүхий л үйл ажиллагааг “Жем Интернэшнл” ХХК хариуцах болно.

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Байршил	Давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Баримтлах стандарт аргачлал
Агаарын чанар							
Агаарын бохирдлын цэгэн эх үүсвэр болох агаарын чанарын бүх үзүүлэлтээр хянах /жишээ нь PM 10, TSP, SO ₂ , NO ₂ , CO г.м/	Мг/м ³	Үйлдвэрийн орчинд	Жилд нэг удаа	Агаарын бохирдлын цэгэн эх үүсвэрийг хяналтын хэмжих горимоор хийх	500*2	1.000.0	Дээжлэхдээ MNS 4585:1998, MNS:3384:1982 MNS:4048:1988–г баримтлах
Ажлын байрны агаарын найрлага, тоосжилт чийгшил, дуу чимээг хэмжих арга хэмжээ авах	Мг/м ³	Ажлын байранд	Жилд нэг удаа	Ажлын байранд эрүүл ахуйн хэмжилт шинжилгээ хийх	300.0	300.0	MNS(ISO) 4227:2002 MNS 5585:2008 агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ техникийн шаардлага MNS 5002:2000
Хөрс							
Хөрсний бохирдол, ялзмагийн агууламж, рН, давсжилт, чийгшил, NO ₃ - N, P ₂ O ₅ , K ₂ O, рН, нийт азот, нийт фосфор	%, dS/m, мг/100г, см,	Хогийн цэг	Жилд нэг удаа	Хөрсний хяналт шинжилгээг хөрсний дээж авах стандартыг баримтлан авах	Агрохими- 300, хүнд метал-500	800.0	MNS:3297:1991 “Ариун цэврийн тухай” хууль:7-р зүйл: 7.4, 7.5 MNS 3473:1983 MNS 3297:1991 MNS 4288:1995
Усан орчин							

Гэдэсний бүлгийн нян, салмонел, Кальци, магни, аммони, нийт төмөр гм	Мг/л м ³	Ундны усны эх үүсвэрт	Жилд нэг удаа	Ахуйн болон технологийн хэрэглээний усанд тохирох эсэхийг шалгах	700.0	700.0	MNS 9308:1998 MNS 19250:2017 MNS 4496:1997
Усны ерөнхий шинжилгээ	Мг/л м ³	Бохир усанд	Жилд нэг удаа	Дахин цэвэршүүлэх, шүүх шаардлагатай эсэхийг хянах	500.0	500.0	MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж
Байгаль орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт зарцуулах /урьдчилсан байдлаар/ тооцсон зардал					3.300.0		

Хүснэгт 6. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

ДҮГНЭЛТ

Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн нутагт орших “ЖЕМ ИНТЕРНЭШНЛ” ХХК-ийн “Спиртийн үйлдвэр төсөл”-ийн 2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайланг боловсруулж дараах дүгнэлтэд хүрлээ.

“ЖЕМ ИНТЕРНЭШНЛ” ХХК-ийн 2026 оны БОМТ-ний тайланг БОАЖ-ын Сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/618 тоот “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа.

Уг төслийн явцад байгаль экологийн унаган төрхийг хамгаалахын тулд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний дүн, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний зөвлөмж зэргийг дагаж мөрдөж ажиллах шаардлагатай.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 2026 онд нийт **31.5 сая.төг** зарцуулахаар төлөвлөлөө.

“ЖЕМ ИНТЕРНЭШНЛ” ХХК нь жил бүрийн 11 дүгээр сард тухайн жилийн БОМТ- ний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамт байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэх шаардлагатай.

“ЖЕМ ИНТЕРНЭШНЛ” ХХК нь жил бүр байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний зөвлөмж зэргийг мөрдлөг болгон ажиллах хэрэгтэй.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

1. Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, 1995 он
2. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, 2012 он
3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний аргачилсан заавар УБ 2010.
4. “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” БОАЖСайдын А/618 тоот тушаал, 2019 он.
5. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, үнэлгээ аудитын журам, аргачлал 2014
6. Улаабаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн нутагт орших “Нүүрсхүчлийн үйлдвэр төсөл” -ийн БОННУ, 2023 он
7. <http://www.legalinfo.mn//>
8. www.mnt.gov.mn
9. ArcGIS 10.5